

ВЕСЕЛИНА БОБАНАЦ
ЕЛЕНА БЛАЖЕВА
ТИНКА АРНАУТСКА

ПИШЕМ ЛИ ПРАВИЛНО

ПОМАГАЛО
ЗА САМОПОДГОТОВКА
ПО БЪЛГАРСКИ
ЕЗИК

ВЕСЕЛИНА БОБАНАЦ
ЕЛЕНА МАРИНОВА
ТИНКА АРНАУТСКА

ПИШЕМ ЛИ ПРАВИЛНО

ПОМАГАЛО ЗА САМОПОДГОТОВКА
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

ВТОРО ПРЕРАБОТЕНО И ДОПЪЛНЕНО ИЗДАНИЕ

ЧИТАЛЬНЫЙ ЗАЛ

ПЕДАГОГИЧЕСКИ

MINISTERUL EDUCATIEI SI REPUBLICII BOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STAT
JOUAIGRE TABLAIA C. DINTARACLIA
BIBLIOTECA
21097

БУЛВЕСТ 2000

София, 1995

Във второто преработено и допълнено издание са заменени някои задачи и ученически текстове за редактиране. Отстранени са част от правописните грешки в текстовете, разширен е разделът "Някои грешки, свързани с правописа и с пунктуацията на изречението". Имайки предвид промените в учебната програма по литература за седми клас, авторките са включили нови примери от автентични ученически писмени текстове. Промените са съобразени и с отзивите на учители и ученици за Помагалото.

Одобрено от МНОТ

©Веселина Бобанац

©Елена Маринова

©Тинка Арнаутска

c/o Juvautor, Sofia, 1995

ISBN 954-8112-10-7

ВЪВЕДЕНИЕ

Въпросът за правописната грамотност, за езиковата култура на учениците вълнува и учители, и ученици, и родители.

Настоящият сборник е плод на дългогодишни изследвания на авторките върху устната и писмената реч на учениците и опит да се подходи към проблема по нов начин. Целта е не да се преповтарят преподаваните знания в курса на обучение по български език от IV до VII клас, а да се насочи вниманието към някои типове грешки, допускани най-често от учениците, и изясняването им чрез актуализиране на необходимото знание за случая. Този подход концентрира вниманието върху грешката и дава възможност на ученика да осмисли по-лесно причините, които я пораждаат, да осъзнае взаимодействието между: звук и буква; формата на думата и речниковото ѝ значение; между думите в изречението и на изреченията в текста като цяло. Ето защо авторките поясняват грешките на различни равнища:

– *фонетично* – неправилна замяна, изпадане и вмъкване на гласни и съгласни в думите;

– *морфологично* – обеззвучаване, озвучаване и изпускане на съгласни от словообразуващите морфемни (корен, представка, наставка), неправилна замяна на формообразуващите морфемни, правописни грешки при класовете думи;

– *лексикално* – грешки, свързани с лексикалното значение на думата;

– *стилистично* – грешки, свързани със знанията за стиловете на българския език, изучавани от учениците.

Типовете грешки са илюстрирани с примери от

ученически писмени работи и са съпроводени с разнообразни тренировъчни задачи, чрез които се цели да се усъвършенства съответното умение.

Сборникът съдържа указания как да се редактира цялостно ученическо съчинение. В приложението са включени разнообразни по форма и съдържание автентични ученически текстове (цялостни и откъси) за самостоятелно редактиране. Дадени са варианти на напълно редактирани текстове.

Без да претендират за изчерпателност, авторките се надяват, че сборникът ще бъде полезно помагало не само за седмокласници, но и за всеки, който държи на своята езикова култура. Сборникът може да се използва и от учителите в занятията по български език.

От авторките

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕДАКТИРАНЕ	5
ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ ЗА РЕДАКТИРАНЕ	5
ВИДОВЕ РЕДАКЦИИ	9
ЗНАЦИ ЗА ОТБЕЛЯЗВАНЕ И ПОПРАВЯНЕ НА ГРЕШКИ В ПИСМЕНИЯ ТЕКСТ	13
ТРЕНИРОВЪЧНИ ЗАДАЧИ И УПРАЖНЕНИЯ	14
НЯКОИ ТИПОВЕ ГРЕШКИ В ПИСМЕНАТА РЕЧ НА УЧЕНИЦИТЕ	17
НЕПРАВИЛНА ЗАМЯНА, ИЗПАДАНЕ И ВМЪКВАНЕ НА ГЛАСНИ И СЪГЛАСНИ В ДУМИТЕ	18
НАЙ-ЧЕСТО СРЕЩАНИ ГРЕШКИ ПРИ ГЛАСНИТЕ	18
НАЙ-ЧЕСТО СРЕЩАНИ ГРЕШКИ ПРИ СЪГЛАСНИТЕ	21
ГРЕШКИ ПРИ ПРАВОПИСА НА ДУМИ С ПРОМЕНЛИВО Я	23
ТРЕНИРОВЪЧНИ ЗАДАЧИ И УПРАЖНЕНИЯ	24
НЯКОИ ГРЕШКИ В ПРАВОПИСА НА МОРФЕМИТЕ	28
НАЙ-ЧЕСТО СРЕЩАНИ ГРЕШКИ В ПРАВОПИСА НА КОРЕНА	29
НАЙ-ЧЕСТО СРЕЩАНИ ГРЕШКИ В ПРАВОПИСА НА ПРЕДСТАВКИТЕ	30
НАЙ-ЧЕСТО СРЕЩАНИ ГРЕШКИ В ПРАВОПИСА НА НАСТАВКИТЕ	33

НЯКОИ ГРЕШКИ В ПРАВОПИСА НА ДВОЙНИТЕ СЪГЛАСНИ МЕЖДУ ДВЕ МОРФЕМИ	34
ГРЕШКИ В УПОТРЕБАТА НА ОКОНЧАНИЯТА	35
ГРЕШКИ ПРИ ЧЛЕНУВАНЕ НА ДУМИТЕ	36

НЯКОИ ГРЕШКИ В ПРАВОПИСА НА КЛАСОВЕТЕ ДУМИ	37
СЪЩЕСТВИТЕЛНИ ИМЕНА	37
ПРИЛАГАТЕЛНИ ИМЕНА	38
МЕСТОИМЕННИЯ	40
НЕИЗМЕНЯЕМИ ДУМИ	42
ТРЕНИРОВЪЧНИ ЗАДАЧИ И УПРАЖНЕНИЯ	45

НЯКОИ ГРЕШКИ, СВЪРЗАНИ С ПРАВОПИСА И ПУНКТУАЦИЯТА НА ИЗРЕЧЕНИЕТО	53
---	----

НЯКОИ ПРАВОПИСНИ ГРЕШКИ В ПРОСТОТО ИЗРЕЧЕНИЕ	54
НЯКОИ ПРАВОПИСНИ ГРЕШКИ В СЛОЖНОТО ИЗРЕЧЕНИЕ	62
ТРЕНИРОВЪЧНИ ЗАДАЧИ И УПРАЖНЕНИЯ	66

НЯКОИ ГРЕШКИ, СВЪРЗАНИ С ЛЕКСИКАЛНОТО ЗНАЧЕНИЕ НА ДУМАТА ...	71
---	----

НЯКОИ ГРЕШКИ, СВЪРЗАНИ С НЕУМЕСТЕН ИЗБОР НА СИНОНИМИ	72
НЯКОИ ГРЕШКИ ПРИ ПАРОНИМИТЕ	73
ОМОНИМИ	75
НЯКОИ ГРЕШКИ ПРИ АНТОНИМИТЕ	75
НЯКОИ ГРЕШКИ, СВЪРЗАНИ С МНОГОЗНАЧНОТО И С ПРЕНОСНОТО ЗНАЧЕНИЕ НА ДУМАТА	76

ТРЕНИРОВЪЧНИ ЗАДАЧИ И УПРАЖНЕНИЯ	77
НЯКОИ ГРЕШКИ, СВЪРЗАНИ СЪС ЗНАНИЯТА ЗА СТИЛОВЕТЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК, ИЗУЧАВАНИ ОТ УЧЕНИЦИТЕ	81
НЕУМЕСТНА УПОТРЕБА НА УСТОЙЧИВИ СЛОВОСЪЧЕТАНИЯ С РАЗГОВОРЕН ХАРАКТЕР В ПИСМЕНАТА РЕЧ	82
НЕПРАВИЛНО ПРИВНАСЯНЕ НА РЕЧЕВИ ЕДИНИЦИ ОТ ЕДИН СТИЛ В ДРУГ	82
НЕУМЕСТЕН ПОДБОР НА СИНОНИМИ В ЗАВИСИМОСТ ОТ СТИЛОВИТЕ ОСОБЕНОСТИ НА ТЕКСТА	83
ПОВТОРЕНИЯ	83
ДВУСМИСЛИЦИ	85
НЕУМЕСТНА УПОТРЕБА НА ЕЗИКОВИ ШАБЛОНИ И КЛИШЕТА	85
ТРЕНИРОВЪЧНИ ЗАДАЧИ И УПРАЖНЕНИЯ	86
НЯКОИ ГРЕШКИ, СВЪРЗАНИ С ИЗГРАЖДАНЕТО НА ТЕКСТА	91
УКАЗАНИЯ ЗА РЕДАКТИРАНЕ НА ТЕКСТ	94
ПРИЛОЖЕНИЕ ОТ ТЕКСТОВЕ ЗА САМОСТОЯТЕЛНО РЕДАКТИРАНЕ	96